20 Yanvar faciəsi Azərbaycan xalqının tarixində təkcə qanlı bir hadisə deyil, eyni zamanda milli oyanışın, azadlıq uğrunda mübarizənin və milli mənlik şüurunun formalaşmasında dönüş nöqtəsi olmuşdur. 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet imperiyasının Bakıya yeritdiyi hərbi qüvvələr dinc əhaliyə qarşı misli görünməmiş vəhşilik törətmiş, yüzlərlə günahsız insan şəhid olmuş, minlərlə insan yaralanmışdır. Bu faciə Azərbaycan xalqının yaddaşında qanla yazılmış tarix kimi qalmaqla yanaşı, müstəqillik ideyasının möhkəmlənməsində, gənc nəslin milli ruhda tərbiyəsində mühüm rol oynamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin dəstəyilə "Gənc nəslin milli mənlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi" istiqaməti üzrə layihə çərçivəsində hazırlanıb.

Milli ruhu güclü, tarixi yaddaşı sağlam olan gənclik hər bir dövlətin ən böyük sərvətidir

20 Yanvar hadisələri uzun illər sovet ideologiyasının təzyiqi altında yaşamış xalqın azadlıq istəyinin açıq şəkildə ifadəsi idi. Azərbaycan xalqı öz haqqını, suverenliyini və milli ləyaqətini qorumaq üçün ayağa qalxmışdı. Sovet rəhbərliyinin bu iradəni güc yolu ilə sındırmaq cəhdi əks nəticə verdi. Qanlı repressiya xalqı qorxutmadı, əksinə, onu daha da birləşdirdi. Bu baxımdan 20 Yanvar faciəsi milli mənlik şüurunun dərinləşməsində mühüm mərhələ kimi qiymətləndirilir.

Milli mənlik şüuru xalqın öz tarixinə, mədəniyyətinə, dilinə, adət-ənənələrinə və dövlətçiliyinə bağlılıq hissidir. 20 Yanvar hadisələri bu şüurun kütləvi şəkildə formalaşmasına təkan verdi. İnsanlar anladılar ki, azadlıq və müstəqillik asanlıqla əldə edilmir, onun bədəli var. Bu bədəl isə şəhidlərin qanı, anaların göz yaşı, xalqın sarsılmaz iradəsi oldu. Bu həqiqətin raqları üstün tutmaqdır. 20 Yanvar şəhidləri məhz bu ali vətənpərvərlik nümunəsini göstərmiş, öz canlarını xalqın gələcəyi uğrunda fəda etmişlər. Bu fədakarlıq gənc nəslə örnək kimi təqdim edilməlidir.

Ailənin də vətənpərvərlik tərbiyəsində rolu danılmazdır. Valideynlər 20 Yanvar şəhidlərinin kim olduğunu, nə uğrunda canlarından keçdiklərini övladlarına anlatmalı, evdə milli ruhu gücləndirən söhbətlər aparmalıdırlar. Ailədə verilən tərbiyə məktəbdə və cəmiyyətdə verilən təlimin təməlini təşkil edir. Bu baxımdan milli yaddaşın ailə mühitində qorunması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Gənclərin hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsində də 20 Yanvar hadisələrinin xüsusi yeri vardır. Şəhidlərin göstərdiyi cəsarət və mərdlik gənclərin Vətən müdafiəsinə psixoloji və mənəvi hazırlığında mühüm rol oynayır. Bu, qanlıq milli zəifliyə aparan yoldur, tarixə sahib çıxmaq isə güclü dövlətçiliyin əsas şərtidir. Bu baxımdan təhsil sistemi 20 Yanvar hadisələrinin gənclərə çatdırılmasında aparıcı rol oynayır. Tarix dərsliklərində bu mövzu yalnız xronoloji faktlar şəklində deyil, siyasi, hüquqi və mənəvi aspektlərdən də izah olunmalıdır. Şagirdlərə və tələbələrə sovet totalitar rejiminin mahiyyəti, insan hüquqlarının necə tapdandığı, beynəlxalq hüququn necə pozulduğu konkret faktlarla anlatılmalıdır. Bu, gənclərdə ədalət hissinin və yagörüşünün formalaşmasında əsas vasitələrdən birinə çevrilmişdir. Bu platformalarda 20 Yanvar hadisələri ilə bağlı düzgün, faktlara əsaslanan və milli maraqlara uyğun məzmunun paylaşılması olduqca vacibdir. Əks halda, təhrif olunmuş məlumatlar və məqsədli dezinformasiyalar gənclərin tarixi hadisələrə yanlış münasibətinin formalaşdırılmasına səbəb ola bilər. Bu baxımdan media savadlılığının artırılması da vətənpərvərlik tərbiyəsinin tərkib hissəsi olmalıdır.

20 Yanvar hadisələrinin milli həm- gənc nəslə aşılanması .milli kimliyin qorunması baxımından son dərəcə vacibdir.

20 Yanvar faciəsi gənclərə azadlığın və müstəqilliyin qiymətini öyrədir. Bu gün müstəqil Azərbaycanda yaşayan gənclər bilməlidirlər ki, onların sahib olduqları azadlıq və imkanlar təsadüfi deyil, böyük qurbanlar bahasına əldə olunmuşdur. Bu dərk hissi gənclərdə məsuliyyət duyğusunu gücləndirir, onları dövlətə və cəmiyyətə qarşı daha həssas edir.

20 Yanvar faciəsinin gənc nəslin milli mənlik şüurunun formalaşmasına təsiri yalnız tarixi faktların öyrədilməsi ilə məhdudlaşmır, bu hadisə eyni zamanda mənəvi-əxlaqi dəyərlərin aşılanmasında güclü ideoloji mənbə rolunu oynayır. Şəhidlik anlayışı, vətən uğrunda canından keçmək, haqq və ədalət naminə mübarizə aparmaq kimi ali dəyərlər məhz 20 Yanvar hadisələri fonunda daha dərindən dərk olunur. Gənclərin bu dəyərləri mənimsəməsi isə cəmiyyətin gələcək inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

20 Yanvar şəhidlərinin həyat yolu gənclər üçün real və canlı nümunədir. Onlar peşəsindən, yaşından, sosial vəziyyətindən asılı olmayaraq bir amal ətrafında birləşmişdilər - Vətənin azadlığı və milli ləyaqətin qorunması. Bu birlik və həmrəylik ruhu gənc nəslin ictimai fəallığının artırılmasında, onların cəmiyyətə laqeyd qalmamasında mühüm rol oynayır. Gənclər dərk etməlidirlər ki, vətənpərvərlik passiv hiss deyil, aktiv mövqedir.

Vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi 20 Yanvar hadisələrinin gənclərə çatdırılmasında əsas məqsədlərdən biri olmalıdır. Vətənpərvərlik yalnız silah götürüb döyüşmək deyil, eyni zamanda ölkənin inkişafı üçün çalışmaq, onun dəyərlərini qorumaq, milli ma-

xüsusilə orduya çağırış yaşına çatan gənclər üçün əhəmiyyətlidir. Onlar Vətəni qorumağın yalnız borc deyil, eyni zamanda şərəf olduğunu dərk etməlidirlər.

Vətənpərvərlik tərbiyəsində incəsənətin rolu da danılmazdır. 20 Yanvar faciəsinə həsr olunmuş şeirlər, romanlar, filmlər və musiqi əsərləri hadisənin emosional təsir gücünü artırır. Bədii obrazlar vasitəsilə gənclər faciənin ağrısını daha dərindən hiss edir, şəhidlərin taleyini öz talеləri kimi qəbul edirlər. Bu isə milli yaddaşın möhkəmlənməsinə xidmət edir.

Gənc nəslin milli mənlik şüurunun inkişaf etdirilməsində tarixi yaddaş xüsusi əhəmiyyət daşıyır. 20 Yanvar kimi faciələr yalnız matəm günü kimi deyil, həm də dərs günü kimi dərk olunmalıdır. Məktəblərdə, ali təhsil müəssisələrində bu hadisələrin səbəbləri, nəticələri və tarixi əhəmiyyəti dərindən öyrədilməli, gənclərdə tənqidi düşüncə və tarixi məsuliyyət hissi formalaşdırılmalıdır. Tarixi unut- hüquqi düşüncənin formalaşmasına zəmin yaradır.

Ali təhsil müəssisələrində keçirilən elmi konfranslar, dəyirmi masalar, anım tədbirləri gənclərin tarixi hadisələrə münasibətinin formalaşmasında xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu tədbirlər zamanı gənclər yalnız dinləyici deyil, həm də aktiv iştirakçı olmalı, öz fikir və mövqelərini ifadə etməlidirlər. Beləliklə, 20 Yanvar hadisələri gənclərin şüurunda canlı və aktual mövzuya çevrilir.

Müasir dövrdə qloballaşma və informasiya bolluğu gənclərin dünyagörüşünə ciddi təsir göstərir. Bu şəraitdə milli dəyərlərin arxa plana keçməsi riski mövcuddur. Ona görə də 20 Yanvar kimi tarixi hadisələrin gənclərin şüurunda canlı saxlanılması, onların milli kimliklərini itirməməsi üçün mühüm vasitədir. Kütləvi informasiya vasitələri, sosial şəbəkələr, sənədli filmlər və bədii əsərlər bu prosesdə fəal rol oynamalıdır.

Müasir dövrdə sosial şəbəkələr və rəqəmsal platformalar gənclərin dün- rəyliyi gücləndirməsi də gənc nəslə veriləcək əsas mesajlardan biridir. Həmin günlərdə Azərbaycan xalqı milli, dini və sosial fərqlərdən asılı olmayaraq, vahid mövqedən çıxış etdi. Bu birlik modeli müasir dövrdə də aktuallığını qoruyur və gənclərə cəmiyyət daxilində tolerantlıq, qarşılıqlı hörmət və birlik ruhunu aşılayır.

20 Yanvar hadisələri eyni zamanda müstəqil Azərbaycan dövlətinin ideoloji əsaslarının formalaşmasında mühüm rol oynamışdır. Bu faciədən sonra müstəqillik ideyası artıq sadəcə arzu deyil, tarixi zərurət kimi qəbul edildi. Ulu öndər Heydər Əliyevin 20 Yanvar hadisələrinə verdiyi siyasi-hüquqi qiymət bu faciənin əsl mahiyyətinin üzə çıxarılmasında mühüm rol oynadı. Bu mövqenin gənclərə çatdırılması dövlətçilik düşüncəsinin möhkəmlənməsinə xidmət edir.

Nəticə etibarilə, 20 Yanvar faciəsi Azərbaycan xalqının milli mənlik şüurunun formalaşmasında, vətənpərvərlik hisslərinin güclənməsində silinməz iz buraxmışdır. Bu tarixi hadisənin gənc nəslə düzgün və dolğun şəkildə ötürülməsi gələcəyimiz üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Şəhidlərin xatirəsini yaşatmaq, onların ideallarına sadiq qalmaq hər bir azərbaycanlının mənəvi borcudur. Milli ruhu güclü olan gənclik isə müstəqil dövlətin ən etibarlı dayağıdır.

Bu hadisə təkcə keçmişin acı xatirəsi deyil, həm də gələcəyin möhkəm ideoloji dayağıdır. Gənclərin bu tarixi dərindən mənimsəməsi, şəhidlərin ideallarına sadiq qalması müstəqil Azərbaycan dövlətinin davamlı inkişafının əsas təminatlarından biridir. Milli ruhu güclü, tarixi yaddaşı sağlam olan gənclik isə hər bir dövlətin ən böyük sərvətidir.

Elnurə İSAXAN